

DJELOVANJE SZHŠ PREPOROD U 2009. GODINI

(Godišnji izvještaj predsjednika Sindikata podnesen Glavnom vijeću na sjednici održanoj 27. veljače 2010. godine)

Uvod

Iz više je razloga 2009. godina jedna od težih godina u 15 godina postojanja našeg sindikata, ali i sindikalnog organiziranja kao cjeline.. Najvažniji je razlog spomenutoj činjenici dvostruko smanjenje plaća zaposlenim u obrazovanju (smanjenje osnovice i uvođenje kriznog poreza). Osim štetnog djelovanja smanjenja plaća djelovanje Preporoda u 2009. godini bitno su otežavali zategnuti odnosi s pojedinim sindikatima javnih službi, ali i nekorektan, izrazito neprincipijelan, protuzakonit i pristran stav, Vlade Republike Hrvatske prema našem sindikatu. **Ako smo 2008. godinu u lanjskom godišnjem izvještaju, dakako govorimo o sindikalnom organiziranju općenito, nazvali „godinom stagnacije“ 2009. godinu možemo nazvati „godinom nazadovanja“.** Ne da se nastavilo s dugogodišnjim negativnim trendom zaostajanja prosječnih plaća u obrazovanju za prosječnim plaćama u državi odnosno za prosječnim plaćama u drugim državnim i javnim službama, nego je u 2009 godini spomenuto zaostajanje doseglo rekordne dosege. Kao ilustraciju spomenute tvrdnje navest ćemo podatak Državnog zavoda za statistiku prema kojem su u lipnju 2009. godine prosječne plaće u osnovnom školstvu (4.648 kn) čak 722 kn zaostajale za prosječnim plaćama u državi (5.370 kn). Iako je Preporod koristio svaku priliku da u javnost izađe s podacima o zaostajanju plaća, u ovim je istupima redovito bio usamljen jer su ostali školski sindikati izbjegavali temu zaostajanja plaća jer su ovi podaci bili u suprotnosti s ocjenama o učinkovitosti sporazumnog rješavanja ovog pitanja koje od 2007. godine provode predstavnici Vlade i pojedinih sindikata javnih službi. Godina 2009. bila je godina donošenja raznoraznih pravilnika proisteklih iz novog Zakona o odgoju i obrazovanju. Pojedini su pravilnici, spomenut ćemo tek Pravilnik o ocjenjivanju i Pravilnik o pedagoškoj mjeri odgojno-obrazovnog tretmana produženog stručnog postupka, zaposlenima u školama, a napose nastavnicima i stručnim suradnicima, donijeli samo zabrinutost i nezadovoljstvo pojedinim rješenjima. I dok se donošenje Pravilnika o ocjenjivanju uspjelo odgoditi barem do početka iduće školske godine, još uvijek nisu dali konkretnog rezultata nastojanja da se poboljšaju rješenja iz Pravilnika o produženom stručnom postupku. Utjecaj koji smo kao sindikat imali na nastanak pravilnika ocjenjujemo nedostatnim, odnosno naš je sindikalni stav da aktualne prosvjetne vlasti ne iskazuju spremnost suradnje sa sindikatima u svezi sa sadržajem pojedinih važnih podzakonskih akata. Ako se kao sindikat ipak trebamo u ovoj uvodnoj ocjeni nečim i pohvaliti onda su to naponi na poboljšanju informiranja članstva, formiranje novih sindikalnih podružnica i uspostava kvalitetnijeg mehanizma provjere funkcioniranja sindikalne organizacije (od evidentiranja članstva do uspostave efikasnog sustava financijskog praćenja)

Pregovaračke aktivnosti

Pregovarački 2009. godina bila je jedna od neproduktivnijih godina. Za sindikate općenito, a napose za školske sindikate, teško se može reći da su ispunili očekivanja članstva i zaposlenih u osnovnim i srednjim školama. Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama ne da nije potpisan, nego su čak i izostali ozbiljniji naponi da dođe do dogovora sindikata-pregovarača i Vlade o rješavanju ovog spornog pitanja. Naš je sindikat, nezadovoljan situacijom dugotrajnog zastoja spomenutih pregovora, u više navrata prošle godine tražio od državne tajnice za osnovno školstvo gđe. Dijane Vican da se predstavnici Vlade i Ministarstva više angažiraju na deblokadi ovih pregovora. Na žalost, naša nastojanja nisu dala rezultata, osnovnoškolski pregovori su još uvijek blokirani, a samim time ostaju bez

učinka i konkretne inicijative našeg sindikata (od položaja nastavnika koji rade s učenicima iz tzv. depriviranih skupina, preko izjednačavanja u plaćanju prekovremenog rada zaposlenika u osnovnim i zaposlenika u srednjim školama, do izjednačavanja prava nenastavnog osoblja osnovnih škola s pravima kolega iz srednjih škola u pogledu uvećanja plaće temeljem radnog staža). Iako su krajem prošle godine trebali započeti pregovori o novom srednjoškolskom kolektivnom ugovoru spomenuto se nije dogodilo jer je Nezavisni sindikat zaposlenih u srednjim školama zatražio, a predstavnici Vlade prihvatili, da se trajanje aktualnog Kolektivnog ugovora produži do kraja 2010. godine. Zbog ovakvog je poteza sindikata još jednom propuštena prilika da se riješi pitanje bonusa, pitanje čije je rješavanje nagoviješteno Kolektivnim ugovorom ali se do danas ništa konkretno od strane sindikata potpisnika nije učinilo da se problem riješi. Konkretnog rezultata u rješavanju ovog problema nije dala ni inicijativa našeg sindikata da se ne pravi problem sa sastavljanjem pregovaračkog odbora. Kako Temeljni kolektivni ugovor za zaposlenike u javnim službama vrijedi do sredine 2010. godine u 2009. godini nije bilo konkretnih aktivnosti u svezi s ovim dokumentom. Na razgovore s pojedinim sindikatima javnih službi, a na kojima se u širem kontekstu razgovaralo o ovom dokumentu, predstavnici Preporoda pozvani su samo 11. studenoga. Na spomenutom sastanku u Uredu s za socijalno partnerstvo nije pronađeno rješenje za sporno pitanje sastava Pregovaračkog odbora sindikata javnih službi.

Aktivnosti unutar Nezavisnih hrvatskih sindikata

U trećoj godini svoga članstva u sindikalnoj središnjici *Nezavisni hrvatski sindikati* naš je sindikat sudjelovao u svim aktivnostima naše središnjice, odnosno solidarno smo se priključivali i aktivnostima pojedinih sindikata učlanjenih u našu središnjicu. Preporod je osobito bio aktivan u reakcijama naše sindikalne središnjice na uvođenje tzv. kriznog poreza, odnosno porast stope PDV-a. Na žalost, nije došlo do najavljenog velikog prosvjeda svih sindikalnih središnjica najavljenog prvo za rujan, a kasnije za listopad prošle godine. Predstavnik našeg sindikata u više je navrata zagovarao, kako na tijelima naše sindikalne središnjice tako i razgovoru s predsjednikom Krešimirom Severom, da se Nezavisni hrvatski sindikati puno odlučnije i aktivnije postave po pitanju organizacije prosvjeda. U Preporodu smo smatrali i još uvijek smatramo da sindikati ovakvim ponašanjem dodatno gube na vjerodostojnosti kako pred članstvom tako i u javnosti. Iako smo se u Preporodu na različite načine za veliki prosvjed središnjica pripremili, od informiranja članstva do osiguranja financijskih sredstava, ostaje nam tek sa žaljenjem konstatirati da je jedna važna prilika propuštena. Povjerenici Preporoda iz Zagreba i sjeverozapadne Hrvatske sudjelovali su 19. studenoga 2010. godine na prosvjedu četiriju sindikalnih središnjica kojim se nastojalo upozoriti na neprihvatljivost pojedinih rješenja predviđenih novim Zakonom o radu. Prosvjedna kolona nije dospjela do Markova trga jer je policija kod Kamenitih vrata zaustavila prosvjednu povorku.

Prosvjed 3. travna: Pod geslom „Oteto-prokleta“ sindikalni povjerenici Preporoda iskazali su nezadovoljstvo smanjenjem plaća zaposlenim u državnim i javnim službama, odnosno smanjenjem izdvajanja za obrazovanje u državnom proračunu. Osobito važnim smatramo da je ovaj prosvjedni skup privukao velik interes javnosti, da je mjestom održavanja nedvosmisleno pokazao koga u Preporodu smatramo najodgovornijim za postojeće stanje, te da su se prosvjedu priključili i predstavnici pojedinih sindikata javnih službi. Preporod je osim spomenutog ovim prosvjedom pokazao sposobnost samostalne organizacije prosvjeda,

odnosno istaknuo se kao jedini sindikat koji je konkretno reagirao na konkretne poteze aktualne vlasti.

Svibanjski jednodnevni štrajk: Najzahtjevnija provjera našeg sindikalnog djelovanja u protekloj godini bio je jednodnevni štrajk održan 13. svibnja. Događaje vezane uz svaki štrajk treba promatrati kroz tri etape, događanja koja štrajku prethode, sam štrajk te učinke i posljedice štrajka. Unatoč činjenici postojanja višegodišnje prakse prema kojoj su predstavnici 8 sindikata javnih službi činili sve kako bi iz svih kontakata sindikata i Vlade Republike Hrvatske bili isključeni predstavnici Preporoda, kršeći pri tome čak i odredbe Zakona o radu, pa čak i određene međunarodne konvencije, Preporod je od same najave štrajka zbog smanjenja plaća zaposlenim u državnim i javim službama nastupao krajnje kooperativno prema ostalim sindikatima. U pripremi štrajka proveli smo zajedno s drugim sindikatima referendum na kojem je od **8715** članova našeg sindikata pristupilo 6893 člana. Za štrajk se izjasnilo **4922** člana, a protiv **1971** član. Sukladno ovim rezultatima Glavno je vijeće donijelo odluku o najavi štrajka i pokretanju postupka mirenja. Nakon neuspješnog postupka mirenja članovi Glavnog vijeća su se izjasnili u stupanju članstva našeg sindikata u jednodnevni štrajk najavljen za 13. svibnja. U jednodnevnom štrajku štrajkalo je **4394 člana** našeg sindikata, odnosno nije štrajkalo **4028 članova** našeg sindikata. Iako je štrajk od strane našeg sindikata, kao i od strane onih sindikata koji su štrajk uopće najavili, bio najavljen kao jednodnevni, najviše je problema nastalo iz razloga što je Preporod kraj štrajka najavio prije drugih sindikata. U pojedinim školama članovi sindikata nisu razumjeli zašto je pravno i organizacijski Preporod morao ovako postupiti. Iz nekoliko je škola zbog ovakvog postupanja Preporoda bilo najava istupanja iz sindikata, dok su tri podružnice Preporoda prestale postojati. Nakon pojašnjenja cjelokupne situacije, odnosno nakon odlaska predsjednika sindikata na sastanke u pojedine škole, nezadovoljstvo se postupno smirilo. O štrajku se raspravljalo i na sjednici Glavnog vijeća Sindikata održanoj 30. svibnja. Tijekom rasprave prihvaćeno je više prijedloga kako se još kvalitetnije ponijeti u budućim štrajkovima.

Edukacija povjerenika

Iako je godišnjim planom predviđeno održavanje višednevnog stručnog skupa za sindikalne povjerenike u 2009. godini godišnje savjetovanje nije održano. Razlog neodržavanju savjetovanja jeste ponajprije kašnjenja s izmjenama Zakona o radu kao ključne teme koju se na savjetovanju planiralo obraditi. Kako smo kašnjenju, pa i odgađanju, svjedočili i kada je u pitanju drugi sadržaj koji smo na savjetovanju željeli predstaviti, radi se dakako o pravilnicima proisteklim iz novog Zakona o odgoju i obrazovanju, došlo je do izmjene prvotnog plana o savjetovanju i savjetovanje je iz 2009. prebačeno u 2010. godinu. Važan razlog odgode savjetovanja bila je i potreba krajnje odgovornog trošenja sindikalnih sredstava u situaciji sveopće gospodarske krize u našoj zemlji. Godišnje savjetovanje će od 26. do 29. ožujka 2010. biti održano u Tuheljskim toplicama.

Informiranje članstva

Glasilu Preporod postalo je najvažnijim sredstvom informiranja o aktivnostima našeg sindikata i to ne samo među našim članstvom, nego i među svim zaposlenim u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama. Prošle je godine naše glasilo doživjelo značajne promjene i poboljšanja. Ukupno je izašlo **8 brojeva glasila**, od broja 37. do broja 44. Svi su brojevi glasila prošle godine izašli četverostranično. Povećanje broja stranica glasila

iziskivalo je više suradnika. Uz postojeće suradnike kroz 2009. godine u ovom važnom segmentu našeg djelovanja priključilo nam se više naših kolegica i kolega. Danas, godinu dana kasnije, slobodno možemo reći da se naše glasilo profiliralo kao sindikalni bilten koji jednom mjesečno nudi članovima sindikata, ali i svim zaposlenim u osnovnim i srednjim školama, informacije o djelovanju našeg sindikata. Posebno važnim smatramo da Preporod redovito šaljemo svim osnovnim i srednjim školama. Osim sindikalnog glasila, web-stranicu našeg Sindikata ne samo da smo prošle godine temeljito obnovili nego smo njezine sadržaje nastojali redovito ažurirati. Također, 2009. godine web-stranicu smo obogatili agencijskim video zapisima s tiskovnih konferencija našeg sindikata. Zbog učestalosti glasila i ažurnosti web-stranice smanjila se potreba za klasičnom poštom. Ipak, ponajprije zbog važnosti pojedinih aktivnosti (npr. referendum ili štrajk) višestruko su slane obavijesti članstvu i povjerenicima kako klasičnim tako i elektronskim putem.

Javno istupanje

Preporodovi istupi u javnosti, kako kakvoćom tako i kolikoćom, prepoznatljivo su obilježje djelovanja našeg sindikata. Tijekom 2009. godine održano je **29 tiskovnih konferencija**. O zapaženosti naših tiskovnih konferencija i uopće javnih istupa u javnosti najbolje svjedoči podatak o **78 televizijskih izjava, 170 radio izjava** više od **300 novinskih tekstova** o djelovanju našeg sindikata, u rasponu od vijesti do intervjua. Većina tiskovnih konferencija održana je u Zagrebu, ali je više zapaženih tiskovnih konferencija održano u Splitu, Rijeci, Osijeku, Varaždinu... Među temama o kojima smo govorili na našim tiskovnim konferencijama posebno ističemo *presicu* „Što i koliko rade nastavnici“, „Tisuću dana bez kolektivnog ugovora“ i „Štrajk uspio-plaće smanjene“ Osim tiskovnih konferencija Preporod je prošle godine u javnost izašao s **14 priopćenja**. Slobodno možemo reći kako nije bilo ni jedne teme o obrazovanju o kojoj se prošle godine u javnosti govorilo a da predstavnik Preporoda nije bio u prilici iznijeti stav našeg sindikata. Iako je u javnosti najviše istupao predsjednik, posebno važnim smatramo istupe u javnosti pojedinih naših članova Glavnoga vijeća, povjerenika ali i članova našeg sindikata.

Osnivanje novih podružnica

Deset novoosnovanih sindikalnih podružnica, u usporedbi s čak 23 podružnice u 2008. godini, moglo bi se smatrati skromnim postignućem. Ipak valja istaknuti kako ovaj podatak treba promatrati u svjetlu činjenice da je iz nas godina koju iz više razloga, od pada životnog standarda do sudjelovanja prosvjetara u štrajku s problematičnim ishodom, ne možemo ocijeniti poticajnim razdobljem za sindikalno organiziranje. Od deset novoosnovanih podružnica pet je podružnica osnovano u osnovnim a pet u srednjim školama. Osobito važnim smatramo činjenicu da je u prva dva mjeseca 2010. godine osnovano ili pred osnivanjem čak 5 novih sindikalnih podružnica.

Evidentiranje članstva

Kako je rastao broj članova našeg sindikata tako se je sve više kao ozbiljan nedostatak u njegovu funkcioniranju nametao problem nepostojanja tehnološki napredne baze podataka o članstvu te uspostavu elektronskog praćenja uplata sindikalne članarine. Početkom 2008. godine krenulo se napokon u prikupljanje i elektronsko sređivanje potrebitih podataka. Rezultat višemjesečnih aktivnosti, u kojima su važnu ulogu imali svi naši sindikalni povjerenici, bila je izrada elektronske baze podataka o podružnicama i članstvu. Naknadno su među spomenute podatke uvršteni i podaci o pojedinačnim članovima. Nastavak ovih

aktivnosti dogodio se u drugoj polovici 2009. godine kada smo na jedan daleko kvalitetniji način pokrenuli sustav praćenja uplate članarina. Za ovaj je dio posla zadužen Područni ured u Splitu. Hvalevrijedni su prvi rezultati sređivanja i ovog dijela funkcioniranja našeg sindikata.

Sindikalne pogodnosti

Blagajna uzajamne pomoći: Pogodnost beskamatnog kreditiranja članstva putem Blagajne uzajamne pomoći dodatno je unaprjeđena u 2009. godini. Naime od 31. listopada 2009. godini sve korisnike kredita Blagajne uzajamne pomoći osigurali smo u slučaju smrti i na taj način značajno olakšali situaciju jamcima ali i članovima obitelji korisnika kredita. Krajem prošle godine Blagajnom uzajamne pomoći bilo je obuhvaćena **705 članova u 121** školskoj ustanovi. Tijekom godine dodijeljeno je **292 pomoći (kredita)** u ukupnom iznosu **3 062 361 kn**.

Osiguranje automobila: Među sindikalni pogodnostima koje stoje na raspolaganju našem sindikalnom članstvu, a koje su uvedene 2008. a u pravom smislu zaživjele 2009. godine, svakako treba istaknuti i mogućnost osiguranja automobila pod posebnim uvjetima. Podsjetimo, naš je sindikat sa Kvarner Vienna Insurance Group potpisao ugovor o poslovno-tehničkoj suradnji. Ovaj ugovor omogućava svakom članu našeg sindikata povoljnije uvjete pri osiguranju automobila sa spomenutim osiguravajućim društvom. Tijekom 2009. godine naši su članovi pod povoljnijim uvjetima sklopili **175 polica** Kvarner Vienna Insurance Group osiguranja.

Bespovratna financijska pomoć: Nastavili smo s višegodišnjom praksom pružanja financijske pomoći članovima u najtežim životnim situacijama. Prošle je godine posebna komisija ovaj vid pomoći članstvu odobrila za **33 naša člana**.

Sudski sporovi

U sindikatu razlikujemo dvije vrste sudskih sporova. S jedne su strane sudski sporovi koje vodi sindikat ili se vode protiv sindikata, odnosno odgovorne osobe koja predstavlja sindikat. Među ovim sporovima spomenut ćemo tek spor koji sindikat vodi protiv Vlade Republike Hrvatske zbog protuzakonitog formiranja pregovaračkog odbora, odnosno zbog javnih uvreda pristiglih našem sindikatu od strane pojedinih sindikalnih čelnika. Na žalost, u 2009. godini ništa se značajnije nije događalo po pitanju ovog spora. Napokon, početkom 2010. godine dogodila se prva rasprava. Zbog dugotrajnosti ovog postupka, ali i zbog konkretne ponude od strane općinske državne odvjetnice kojom se predlaže mirno rješenje spora, a zbog višestruke važnosti ovoga spora za buduće djelovanje našeg sindikata, o pristigloj ponudi zatražit će se stav članova Glavnog vijeća. S druge pak strane postoji **oko 850** pojedinačnih radnih sporova koje vode naši članovi u zaštiti svojih prava proisteklih iz kolektivnih ugovora. **Oko 350** radnih sporova vodi se u Međimurskoj županiji zbog neostvarenja prava na uvećanje plaće za smjenski rad, odnosno za neodgovarajuću isplatu naknade za mjesni prijevoz (**124 radnika**). Spomenuti su sporovi u različitim fazama rješavanja. U Splitsko-dalmatinskoj županiji pokrenuto je **oko 280 tužbi** radi neisplate razlike za rad u drugoj smjeni. Iako su gotovo svi spomenuti sporovi riješeni u korist radnika županijski sud je prihvatio žalbe pojedinih škola te su sporovi vraćeni općinskom sudu. U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji vodi se **oko 40 parnica** radi naplate putnih troškova, od čega je 30 zaključeno u korist radnika. Važno je za spomenuti kako je baš kod ovih posljednjih spomenutih sporova, inače riješenih u korist radnika, nastao značajan trošak zbog različitih iznosa koji su sudskim postupkom traženi i

troškova koje je sud priznao. Iako je odvjetnik koji je u ovim sporovima zastupao radnike zatražio reviziju ovih sporova, troškove odvjetnika koji je zastupao školu, upućene prema radnicima, podmirio je Sindikat. Ako se prihvati revizija postupaka i ako radnicima budu dosuđena sredstva koja im pripadaju uslijedit će povrat ovih troškova prema Sindikatu. Preostalih **oko 150** radnih sporova vodi se u Zagrebu, odnosno u Primorsko-goranskoj županiji. Radi daljnjeg unapređenja pravne zaštite naših članova, uz pravnu zaštitu iz Ureda sindikata u Zagrebu i Područnog ureda u Splitu, regionalnih pravnik Nezavisnih hrvatskih sindikata u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Osijeku, od rujna 2009. godine Sindikat je s odvjetnikom Franjom Valjkom uspostavio suradnju kojom se dva puta tjedno svim članovima pruža mogućnost pružanja pravnih savjeta ali i dodatno omogućava pružanje pravnih savjeta ponajprije predsjedniku Sindikata.

Zaključak

Pred nama je jedna, u sindikalnom smislu, sigurno teška i neizvjesna godina. S jedne će strane, nesumnjivo uslijediti pokušaji Vlade da se kroz socijalni dijalog nametnu rješenja kojima će se nastaviti smanjivati pojedina materijalna prava naših članova, s druge će se pak strane, javni sektor usmjeravati prema reformama čija će pojedina rješenja dovoditi radnike u nepovoljniji položaj, s treće strane, za očekivati je bespoštednu borbu sindikata za članstvo. S petnaestogodišnjim iskustvom u djelovanju, s materijalnim organizacijskim i kadrovskim potencijalima, s ugledom koji naš sindikat uživa u političkim strukturama ali i kod najšire javnosti, Sindikat Preporod je pripravan ne samo sindikalno opstati u teškoj 2010. godini, nego i skupštinsku 2011. dočekati organiziraniji i moćniji no ikada ranije. Kao posebne, u ovom trenutku predvidive zadatke u 2010. godine ističemo

-sudjelovanje u svim aktivnostima nezavisnih hrvatskih sindikata koje će se odnositi na najavljene izmjene **Zakona o radu**;

-aktivan angažman oko izrade pojedinih pravilnika (npr. **Pravilnik o ocjenjivanju**), odnosno oko izmjena pojedinih pravilnika neprihvatljiva sadržaja (npr. **Pravilnik o produženom stručnom postupku**)

- sudjelovanje u izradi novih školskih zakona (npr. **Zakon o umjetničkim školama**)

-sudjelovanje u svim aktivnostima koje će proizvesti istek **Temeljnog kolektivnog ugovora za javne službe**;

- sudjelovanje u svim nastojanjima da se **deblokiraju kolektivni pregovori za područje osnovnog školstva**;

-aktivno sudjelovanje u radu na novom **srednjoškolskom kolektivnom ugovoru**;

- sudjelovanje u svim sindikalnim aktivnostima koje će sindikalne središnjice ili školski sindikati voditi vezano uz plaće ili smanjenje postojećih materijalnih prava;

Željko Stipić, predsjednik SZHŠ Preporod